

„Mit csináljon a magamfajta ember?”

— kérdezi Csortos Gyula, akit igen nehéz probléma elé állít az autobusz-korlátozás

A nagynevű színművész a Vérmező mentén az Attila-utcában lakik, onnan jár be mindennap autobuszon a próbákra és az előadásokra. A székesfőváros ismert rendelkezése folytán a járatokat november kilencedikén beszüntetik s így az Attila-utca lakói, köztük Csortos Gyula, járhatnak akár — gyalogosan is. A művész elkésredetten beszél erről a kellemetlenségről, szinte az életkedve bénult meg tőle.

— *Hát kérem, — mondja széles gesztussal — most mit csináljon a magamfajta ember? Hogyan járjak be naponta kétszer is öt-hat kilométeres utakat? Repülőgépem, autóm nincsen, biciklizni nem tudok, villamos erre nem jár, az autobuszt meg elveszik valósággal az ember talpa alól. Gyalog nem járhatok, mert összeesnék már a második sarkon.*

Közbevetjük, hogy hallottuk, lovas-kocsira alkuszik. Óvatosan, gyanakodva fogalmazza meg a választ.

— *Igen, igen, szobakerült, de... jobb erről nem sokat beszélni. (Mintegy »félre« mondja): Tudja, ha ilyesmit megtudnak az emberről, rögtön felszórólják az árát. Aztán meg az adóhivatal is... (Hunyorgat.) Csinján kell manapság az ilyen dolgokat pedzeni. (Nekilelkessedve.) Különbömit, hát csak nem szünhetek be magam is, azért, mert kivonják az autobuszokat a forgalomból. Megvallom, az igazság az, hogy már erre is gondoltam. Igen, visszaadom a szerepeket, ha nem tudok eljutni a színházig... De ez a konflidolog, igen, talán ez még segítene, nem mondom. Persze, ez is bajos ma. Pedig szívem szerint való volna az egylovas kis kocsit, örömmel karikáznék vele az alagúton meg a Lánchídon át... Igen, ezt szeretném, mert ez tulajdonképpen úribb, művészhez illőbb is, mint a bűdös automobil.*

Krúdy Gyulát említjük, Szindbádöt, a nagy hajóst, a pesti konflis-utazások felejthetetlen hősét, szerelmesét és poétáját. Csortos Gyula arra egy pillanatra felderül, meglő fényt varázsol arcára az emlékezés.

— *Jó, hogy említi Krúdyt. Ő a negyedik magyar író, akit végérvényesen a szívembe zártam.*

Kérdő tekintetünkre felvilágosítással szolgál.

— *Igen, mert a multkor már megmondtam s meg is írták, hogy az első Mikszáth Kálmán, a második Gárdonyi Géza, a harmadik Csokonai Vitéz Mihály azok közt, akiket szeretek s akik már a halhatatlanságba távoztak e földről. A negyedik Krúdy Gyula, ezt még megmondhatom, ha olyik ember meg is sértődik rajta. Igen, én már ilyen régies vagyok, ilyen ó-konzervatív, ha úgy tetszik. Nem szeretem az ugrálós dolgokat, amit aztán elkeresztelnek divatosan modernnek. Látja, a Krúdy, az igen. Ő egész úr volt az életében és a művészetében is. S hogy szerette a konflist, az jellemző az ízlésére, az egyéniségére. És talán nem vagyok szerénytelen, ha azt mondom, hogy ebben egynek érzem magam vele: nekem sem kell a láрма, a benzinzűz, a hiú reklám. Inkább boldogan elkocsikáznék egy szürke lovacskával, meg egy öreg cilinderes fiakkerossal a bakon, ilyen őszi napfényben, akár a világ végére is...*

Élérzékenyülve gondol az elszállt ifiúságra, a régi Pestre: finom gavallérajaira és elegáns szokásaira, »az igazi életre«, ahogy mondja.

— *Hát igen. — folytatja feleszmélve, — valamit tenni kell, hogy pótoljuk a beszüntő közlekedési eszközöket. Az élet nem állhat meg az autobuszokkal. A bürokrácia hosszasan gondolkodik és — röviden cselekszik. S aki a hivattal akar párbait vívni, jobb, ha a kardját megtoldja néhány — lényessel. Vagyis autobusz helyett — gyalog jár. De a magamfajta ember már nem bírja szívvel és tudóval...*

Lehúnyja fátvolos, kék szemét.

Igen mélyet sóhajt.

— *Bizony, Krúdynak már nincsenek ilyen ostoba gondolai, Rezeda Kázmér úrral társalog inkább a végtelen erdei utakon, egy vörös batár mélyén. Legjobb volna, ha uje el, nekem is a kerepesi temetőben. Ott, ha korlátozzák a közlekedést, legalább vastagabb csöndben alhatik az ember.*

Ezzel a méla akkorddal zárul az interjú. Csortos Gyula komoran elvonul. De nemsokára fel fog szállni az egyelőre a még vidáman futkározó »kék szörny«-re és kér a kalauztól egy harmincnyolcas »vonalat«.

Acsády Károly

